

En rundtur på en förundrans ö i Kattegatt

Redan när båten lägger ut från Torekovs hamn infinner sig den där särskilda känslan av förväntan, spänning men ändå lugn. Under färden ut förstärks känslan och i takt med att ön blir tydligare kan känslan övergå i förundran. Vad kommer man att få uppleva denna gång? Beroende på årstid bär skogen sina olika skrudar - vit, ljusgrön, mörkgrön eller gråbrun. Nu lyser ön ljusgrönt och strax framträder också röda gnejsklippor och vita sandstränder. Efter tjugo minuters båtfärd med en av turbåtarna är vi framme i Sandhamn på Hallands Väderö. Är det vinter eller sen höst är det ofta knäpp tyst här. Visserligen hör man ibland knubbsälarnas skällande från kobbarna ute i bukten, men annars är det stilla. Kommer vi däremot som nu på sommaren möts vi av en veritabel orkester av olika fågelstämmor. Av skogens fåglar sjunger väl näktergalen bland de ljudligaste. Här vid bryggan är vattnet kristallklart och salt. Ett bad på direkten sitter inte långt inne. Från Sandhamn med dess badstränder har man en betagande vy av Bjärelandet. Det finns ett kafé med glass, underbara smörgåsar och pajer samt andra kioskvaror. Det finns också toaletter av modell TC.

Hallands Väderö är en unik ömiljö med mycket höga biologiska och kulturhistoriska värden. Detta gör Väderön till ett av landets förnämsta naturreservat med värde som nationalpark. Ön har en mycket omväxlande natur. Ibland har ön kallats en Noaks Ark eftersom den rymmer så många naturtyper och arter på en så begränsad yta som 3 km². Det finns sandstränder och klippor. Det finns lummiga skogar med gamla bokar och grova ekar, trolska alkärr, stora enefälader och medeltida öppna betesmarker. Skogen har lång kontinuitet och öns fågel- och insektsliv är mycket rikt. Det finns även många ovanliga lavar och svampar.

På Väderön finns också många spår av människan – från stenålder fram till våra dagar. Det rör sig främst om olika lämningar från tidigt säsongsboende för fiske och jakt och senare från djurhållning, skogsbruk och sjöfart.

Väderön är alltså mycket mer än de salta baden och glassen i Sandhamn. Det finns mycket att upptäcka, om du använder dig av de markerade stigsystem, som leder runt på hela ön.

En av stigarna leder till Fyren. Promenaden på knappt två kilometer går i öppen terräng.

I skogen på högra sidan ligger Tångakärret. Här växer mest al men även gamla ekar. Ett område har hamlade lindar. I många hundra år har man låtit topphugga träd, vilket ger upphov till att de skjuter nya skott. Efter ett par tre år kan man skörda grenarna med bladen kvar för att spara som vinterfoder till djuren. Än idag hamlas lindträd på Väderön, mest för att föra traditionen vidare, men också för att träden ofta kan bli äldre och utgöra viktiga boplatser för skalbaggar och andra organismer, som till exempel lavar.

I skogen till vänster om fältet, syns fortfarande några grova bokar. De utgör rester av den stolta gamla storskogen Ravnahult. Namnet är, som mycket annat på Väderön, danskinspirerat och kan här översättas med Korpskogen. I Nörre Skog finner du också Väderöns grövsta träd, en imponerande ek i avtagande. Efter att ha passerat en liten stenmuromgärdad sk plantehage, så håll utkik åt vänster för att skåda den magnifika Liggande linden.

Under turen ut till Fyren träffar du säkert på något av alla de betesdjur som på våren skeppas ut med turbåtarna. Här finns får, hästar och ungnöt. Djuren är viktiga gäster som förhindrar att markerna växer igen. Betet garanterar livsmiljöerna för både blommor och djur.

Efter tio minuters promenad i lugn takt framträder fyrplatsen. Här öppnar landskapet sig och erbjuder en storslagen utsikt över Kattegatt. I söder syns Kullaberg och i norr kan man i klart väder se många mil upp längs den halländska kusten.

Vid fyrplatsen finns de gamla fyrbostäderna. Här bodde fyrvaktarna med sina familjer. Under en tid fanns här fyra familjer med många barn och en lotsbarnskola. Idag när fyren är automatiserad finns det möjlighet att hyra lägenheterna för en veckas härlig rekreation men var ute i god tid för lägenheterna är mycket populära.

Ytterligare ett par hundra meter västerut reser sig Bagganäsan ur havet och på berget står det 13 meter höga fyrtornet. Fyren har funnits sedan slutet på 1800-talet och med sitt vänliga blinkande väglett sjöfarande förbi ön med alla dess förrådiska grund. Väster om fyren finns spår efter den gamla mistsignalanläggningen – en ångmaskin som drev en mistsiren.

Åter till stigen och nu söderut. Leden längs västra sidan av ön kan vara lite besvärlig. Det är mycket klippor och många spänger som skall passeras innan man efter ett par kilometer kommer till Kappelhamn på södra delen av ön. För den tappra är det väl värt besväret.

Halvägs till Kappelhamn passeras ett sälskyddsområde. Här lever en koloni med knobbsäl. Vid midsommartid föds ungarna – kutarna. Har du kikare med dig har du goda chanser att se många sälar i området. Under sommarhalvåret arrangerar Väderötrafiken sälsafaris ut till området.

På väg till Kappelhamn kan man välja att gå via Ulagapskärret, en alldeles unik miljö med stora naturvärden. I kärret med vattenspegel växer alträäd med karaktäristiska socklar, frodiga ormbunkar, svärds liljor och senare fackelblomster. Lyssna på fåglarna, kanske får du höra den skygga sommargyllingen. Se upp för mygg och krokodiler!

I Kappelhamnsområdet öppnar landskapet upp sig igen. Här finner du den gamla skogsvaktargården. Skogsvaktaren hade tillsyn över skogen och djuren. Det fanns många som var intresserade av att hämta ved på ön och för att förhindra skövling fanns skogsvaktaren. Han hade tillgång till olika sätt att signalera efter hjälp från byn. Det fanns en signalkanon och en särskild signalmast att hissa meddelanden på. Skogsvaktarfamiljen odlade potatis, råg och betor på fälten och lyckorna in mot skogen.

Lite längre bort ligger ett litet rött hus med vit gavelspets – det är den gamla lotsstugan – idag ett trevligt natur- och kulturmuseum. Passa på att gå in en stund och missa inte de luckförsedda pelarna med många fina bilder.

Övriga byggnader i Kappelhamnsområdet är privata sommarhus. Den gröna villan vid strandkanten var tidigare en växtekologisk forskningsstation.

Väderön ägs sedan gammal tid av Torekovs kyrka. Ön anses enligt tradition vara en medeltida kungagåva till kapellet i Torekov. I det medeltida Danmark tillbads under medeltiden ett lokalt skyddshelgon - S:ta Thora i Torekov. Den danska dronning Dagmar överlevde en svår barnsäng år 1209 och som tack skänkte hennes make kung Valdemar Sejr ön till kapellet samma år. Därför firar vi under år 2009 ett 800 års jubileum här ute.

Vägen tillbaka till Sandhamn och turbåten går norrut och rakt igenom den betesfredade Söndre Skog. Strax efter att man har gått in i skogen passerar man på höger sida Kyrkogården. Den är sannolikt en medeltida begravningsplats för ilandflutna kroppar – sk strandvaskare. Enligt traditionen skall här också vila en del engelska sjömän eller soldater som dödades i samband med engelsmännens attacker mot Danmark och Köpenhamn i början av 1800-talet.

Ytterligare en bit fram dyker Fårfällan upp. Små hagar och långa fångstarmar var bra att ha när man förr samlade in fåren för att skilja bort lammen eller kanske för att skydda djuren mot något hot.

Direkt efter Fårfällan uppenbarar sig på vänster sida ett praktfullt träd. Det är landets största bergesk. Trädet bär det majestätiska namnet Kungseken, förmodligen för att kung Oskar II under harjakterna kring år 1900 hade sitt jaktpass just här. Skogen var betydligt mer öppen i gammal tid.

Längre fram kan man välja att svänga av mot Hälledammen. Stigen går runt dammen och ansluter längre fram till huvudstigen mot Sandhamn. Gör du den lilla omvägen får du se en vacker damm omgärdad av gamla träd. På sensommaren torkar dammen ut men fram mot hösten lyser dammen pampigt röd och gul av

fackelblomster och videört. Fortsätt runt dammen. Du passerar stigen mot Kohallen, kanske den finaste stranden på ön, och stigen till Killan, en mycket vacker klippkust (observera återvändsgränd och fågelskyddsområde).

Åter på huvudstigen kommer vi in i en magnifik bokskog, en pelarsal med ett vackert grönt tak och en brun lövmatta. På våren är marken täckt av oceaner av vitsippor. Inte konstigt att Tage Danielsson valde att här på ön spela in några scener i filmen Ronja Rövardotter. Bokskogen hyser förutom sina estetiska värden även mycket höga naturvärden. I de gamla träden lever mängder med insekter och på stammarna frodas lavar och vedsvampar. Det är viktigt att få upp nya bokträd som hinner bli gamla innan de nuvarande faller för åldersstrecket. Därför vidtas olika åtgärder för att säkra och påskynda förnyringen.

Väl ute ur skogen öppnar sig åter landskapet. Vi står nu på en vall som är formad under littorinatiden för drygt 6000 år sedan. Havsytan var då många meter högre än dag. Det är vågorna som format slänten ner mot dagens strandkant. Det finns gott om spår efter stenåldersbosättningar från den tiden. På andra sidan vallen ligger Oadammen, där det fanns färskvatten att tillgå. Även stenåldersmänniskorna tyckte säkert att här var vackert. De gillade nog att bada och koppla av precis som vi.

Besök Väderön! Ta med badkläder, solskydd, bra skor, myggstift och glasspengar!

Så slutligen, Väderön må ha aldrig så höga naturvärden eller värdefulla kulturlämningar men den största gåvan är nog ändå förmånen att fritt få vistas på och uppleva denna underbara ö. Även detta värde måste vårdas. Vi måste vara rädda om vår ö och respektera de regler som gäller. Respektera djurskyddsområden, låt bli att elda, plocka upp skräp och håll alltid hunden kopplad. Hjälps vi åt med detta, kan vi nog även framgent på olika vis ta oss till Väderön och förundras. Naturreservatet har en mängd regler, som finns anslagna på informationstavlor.

Välkomna!